

„Edinost“ izhaja vsako drugo in četrto sobota vsakega meseca in velja za vse leto gl. 2 kr. 40. „ „ „ polu leta „ 1 „ 20. „ „ „ štiri „ „ 70.

Za ožnanila, kakor tudi za „poslanice“ se plačuje zanavadno istopne vrs e:

8 kr. če se tiska 1 krat
7 „ „ „ 2 krat
6 „ „ „ 3 krat

Za večje črke po prostoru.

EDINOST

Posamezne številke se dobivajo po 7 kr. v tabakarnah v Trstu pri pošte, pod obokom tik Kalistrove hiše, na Belvedere pri g. Bertolinu, v okolici: Na Občini v loteriji, na Proseku pri g. Gorjupu, v Bar-koli pri g. Ani Takan in v Bazovici pri Ani Tuš, v Skednji pri Fr. Sancin M. Magdalen z g. J. Ježu Naročnina naj se pošilja sv. Ivanu št. 424, pisma in dopisi vrednosti v Skorkoli št. 84. Udje pol. dr. „Edinost“ katerimesečno redno plačujejo, dobivajo list brezplačno na dom.

Glasilo slovenskega političnega društva tržaške okolice.

„V edinosti je moč“.

VABILO.

Politično društvo „Edinost“ za tržaško okolico bo imelo 1. novembra, to je na Vseh svetnikov dan občni zbor v dvorani rojanske čitalnice točno ob 11. uri zjutraj.

Dnevni red:

1. Volitev kandidatov v tržaški mestni zbor.
2. Letni račun društva.
3. Zadeva slovenskega časnika „Edinost“.
4. Posamezni predlogi in nasveti.

Ker je stvar velike važnosti, in gre nam za prihodnjo volitev, treba je, da se v obilnem številu občnega zbora vdeležo okoliški in tržaški Slovenci.

ODBOR.

SLOVANI IN VLADA V TRSTU.

Navadno je, da rudokopi dobre zaloge časi prezirajo z namenom, da sežejo po njih, kadar nastanejo kritični časi in bo zmanjkovalo navadnega blaga. Primerja se pa, da jih ni moč več najti, ker so zemeljni plazi poskrili njih bogastvo, ker se ni prej za kultiviranje skrbelo. Slovani na Tržaškem smo v isti okolnosti; od nekdanj od vlade popuščeni smo navezani sami nase, ker nam naše razmere ne ugajajo tako, kakor drugim našim sosedom. Slovenci na Tržaškem reprezentiramo važen oddelek straže, ki čuva carstvo na južni meji, zvestobi Slovencev ima Avstrija hvalo vedeti, da so tržaški Slovenci, pri vsem preziranju, pritisku in nepravilnosti vladnih krogov še vedno udani cesarske hiši in da najbolj le pri njej pomoči za svojo prihodnost iščejo. Da niso tržaški okoliščani pri vsej prekanjenosti laške stranke preparirani za obljubljeni Italijo, kar bi se bilo z vsakim drugim narodom že zgodilo, to izhaja od tod, ker ima Slovenec in Slovan sploh trden naroden značaj in to je vzrok, da se nismo dali z silo polasčiti.

Slovani na Tržaškem smo med naklom in kladivom, to je, od ene strani imamo

trdno narodno vstrajnost laške stranke, ki vedno le na to dela, da nas neškodljive stori, polasči popolnem in nas tako za svoj namen preparira; od druge strani pa imamo zaradi prevelike potrpežljivosti vlado, ki nas tlači in ovira naše razvitje v omiki in svobodi. Čudni kontrast je v Trstu mej vlado in Slovani, uže v burnih letih 1848 in 49 so Slovenci zadrževali razburjeno laško ljudstvo, da ni buknila rabuka; uže so prenapetneži one stranke, ki le v Italijo škili, imeli poštni voz v rokah, ter so ga hoteli odpeljati, pa pest hrabrih zvestih tržaških Slovencev je odpodila drhal in tako rešila pošto hudobnega napada in to v samem mestu. Tržaški Slovenci, vedno zvesti svojemu vladarju, naši okoliščani, skazali so se uže tudi v bitkah.

Leta 1848 so stražili jadranske obale proti napadu sardijskega brodogoja, v vseh prilikah so kazali srojev zvestobo in okoliški batalijon je bil strah laški stranki v Trstu, kajti, da niso bili okoliščani pred tridesetimi leti oboroženi, bog ve, kaj bi se bilo pripetilo.

Leta 1868, ko so lahi še sladki okus po osvojeni Benečiji ineli, raztegnol se je apetit še bolj in sline so se še od takrat močnejši po Trstu in Trientinu cedile. Da bi z lisičjo politiko svoj namen dosegli, treba je bilo naj prvo okoliščane razorožiti. Vlada se je rada laški stranki vdala ter všlišala prošnjo, podpisano od vseh vrst tržaškega ljudstva, in najbolj za plačilo od dnevnih postopačev.

Kedor je le kaj začekati znal, da je eden več imen podpisal, to je bilo vse enako, tedišnji namestnik Möring je stvar priporočal in okoliški batalijon je bil razorožen na željo laške stranke. Utegnejo pa nastati za Avstrijo osodopolni časi na meji Italije, po slovanskem Trstu, ki je zlat vir državi, stegujejo vsi mogočni sosedje roke, zlasti Italija, ki hoče svoje meje do Save, ne do Soče razširiti.

Ako vprašamo vlade: kde je zedinjena Slovenija, ki bi bila živ jez proti navalom Italijanske? — nij nam treba njenega odgovora, sami lahko damo odgovor: Ni je, Slovenci so pač tu v vednej zvestobi, ali razkosani, nekaj jih oklepa nemški oklep, nekaj italijanski, in to vse pod vladno roko, ki se nemilostljivo od nas obrača. Kak vspeh ima vlada s preziranjem Slovanov, to

pokaže bodočnost, katere nihče uganiti ne more.

Navadno je, da so v sili obeti pretirani, ne iz naravnega prava, ampak iz boječnosti proti nevarnosti, ki preti. V pravem pomenu pa taka darila v sili nemajo veljave, kajti kaj pomaga zatiranemu narodu potem pravica, ko ga je dotična vlada uže zmučila, da ga žgó skeleče rane; ako se mu prilika ponudi, obrne se zatirani narod z ostudnostjo strani, ter raztrga stare zveze, da se mu zacelijo stari žuli.

Kakor rudeča nit se vije vladno postopanje se Slovani v zgodovini ter znači, da nas je vlada vedno v nedavnem času vzlasti v Trstu na steno pritiskala, nasprotnikom je dajala vedno koncesije, Slovenci pa smo zaostajali, šole je hotela ponemčiti in to delo je še vedno v takih rokah, ki imajo namen okolico polasčiti, okoliščani ne smejo zahtevati svojega jezika, če tudi je krona sankcionirala 19. §, pri magistratu se razvija prava ultra laška kultura, on je zaščitnik najbolj rudečih nasprotnikov države; temu magistratu je vlada toliko avtonomije dala, da je Slovence v okolici in Trstu do zadnje pravice oskubil, da mu še vlada za kožo ne more. Recimo na priliko, da je Avstrija v nevarnosti in to ob laškej meji, kedo bode zopet tukaj kri prelival in branil prestol? Slovan, ker Slovan je uže zabranil, da ni kruti mongolski rod po lepej slovanski ravnini ob Donavi naseljen, naskočil stolice ter se ko vladajočega proglašil. Madžar in Nemeč ne bodeta branila Avstrije, ker prvi ima geslo: samostalnost, in drugi želi se priklopiti velikej Germaniji, kar je čistega zrna ostane in to je Slovan, mej tem ko igrajoči veter smeti na levo in desno odnaša. Ako hoče Avstrija še dalje mogočna in veljavna ostati, vzeti mora nase slovansko obliko, po večini njenih prebivalcev, potem se ne bode bati ni od leve, ni od desne, krepka in mogočna bo stala v izgled ko lepi vrt v Evropi. Mi tržaški Slovenci pa si pišemo v svojo kroniko vsako krivico, katere se nam po vladnih organih gode; naš račun bode bridek, toda pravičen, ko pride dan svobode. Naj se zapomni visoka vlada, da Slovani nismo več igrača sebičnežem, ampak mogočen faktor, katerega se sama le preveč in brez vzrokov boji, ker Slovan ne nosi maščevanja v poštenih svojih prsih, ampak zahteva le

to, kar mu gre po človeškem in božjem pravu. On hoče naravno pravico i ne vrže od sebe stare zgodovinske zvestobe:

Hrast se omaje in hrib,
Zvestoba Slovencev ne gane.

Dopisi.

Ruska pod Livnim 11. oktobra.

Od kar sem zadnjič pisal, pomaknili smo se dalje proti jugu, glavni stan Despotoviča je poleg romantičnega jezera v Ruski na ruskem blatu. Bili smo v veliki zadregi, primanjkovalo nam je streljiva, zdaj imamo vsega, dobili smo še dva topova, ni skoraj tedna, da ne bi se vsak drugi dan zgrabili, naj bolj krvavo bitko smo imeli na ruskem polji uro hoda od našega sela, napadli so nas od dveh krajev nenadoma, od Livna je bilo kakih 2000 redifov, od juga pa nam je oddeljek konjikov v zvezi z Bašibožuki uzal važne pozicije na še precej dobri cesti, ki drži na avstrinsko mejo. Polkovnik Despotovič nas je razdelil v tri oddeljke, dva sta se precej v bojno linijo pomaknila, tretji je bil v rezervi.

Uže je solnce visoko bilo, ko smo čuli od južne strani krik, Alah il Alah, ali mislim, da ga ni bilo doma, kajti naša rezerva je južnemu oddelku prišla na pomoč, razbili smo turško kolono in sicer tako, da noben jezdec ni živjenja odnesel, pritisnili so jih naši na cesti ob strmeh spredaj in zadaj ustaši, pred njimi je režal propad, v kateri jih je mnogo popadalo s konji vred. Uzeli smo Turkom več vozov, mnogo konj in pušk, da smo oborožili mnogo ustašev, kateri so še stare puške imeli. Naša direkcija je na Mostar, in morda kmalo pride čas, ko si s Peko Pavlevičem roko na mostarski kasabi podamo.

Pismo je teško v Dalmacijo spraviti, ker je daleko in nevarno. Jutri bodemo dalje rekognoscirali ter, ako bog da, tudi malo po Turcih segli. Kamor pridemo, dobomo strašno po barbarsko umorjenih Kristijanov, v enej kmečkej koči sta bila deček in deklica ravno razdvojena, drugemu starcu je ležala velika klada čez vrat, kedor vidi taka hudodelstva, priseza masčevanje.

M. Gorenski.

Iz tržaške okolice 24. oktobra.

Magistrat se je vendar v velikej milosti ozrl na okolico, ter šole tako uredel, kakor je želja mestnih očetov in kakor bi moralo biti, po načrtu okoličanov. V Rojanu so pustili tretji laški razred in naredili poleg laškega paralelen slovenski razred, da bode Bonin še dalje imel pravico laščino po sili in zvitosti v glavo okoliškim otrokom siliti. Rojanci, pozor! pazite zdaj, ko imate tretji slovenski razred, da ga vaši otroci obiskujejo in ne dajte se zapeljati, ako bode morda Jurij Bonin po vasi hodil zapisavat vaše otroke za šolo, ne dajte se čisto nič zapeljavati sladkim besedam, priporoči za laški razred, kajti vi ne poznate

koristi učenja v domačem materinskem jeziku, ker slovenski otrok laže zapazi vsako stvar v slovenščini, nego v laščini. Poglejte lahe, oni ne silijo svojim otrokom drugega učnega jezika od laškega, zato ker v svojem materinskem laškem jeziku najbolj umejo.

Kakov je Boninov III. laški razred, imamo dovolj dokazov, kajti pošiljal je svoje izurjene (?) šolarje celo v gimnazijo, pa prinašali so domu zrele trojke v obilnej meri, da so se roditelji čudili, ko so jim sinovi take kozle domu nosili. Kakor slišimo, je že davno vlada zaukazala, Bonina premestiti, ali on je še zdaj na starem mestu, kljubu vsem ukazom in pritožbam. Bolj odločno postopanje deželnega šolskega sveta koristilo bi mnogo šolstvu, zlasti v okolici, kjer je še toliko prestvariti.

Narodna šola se zanemarija posebno v tržaški okolici, ker pomanjkuje štirirazrednih šol; magistrat skrbi mnogo za mestne šole, za okoliške pa le toliko, da se mu ne mora očitati, da ničesa ne dela. Magistrat ima trden namen polasčiti okolico, to nam kažejo najbolj šole, kakor tudi vsi sklepi mestnega sveta, ki vse pravične in potrebne prošnje okoličanov odbija in se drži le gesla „moč ide pred pravico.“ Zato pa ima magistrat tudi v svoji službi rad take kreature, ki ga podpirajo z denunciacijami in katere umejo dobro špilcelsko službo opravljati, ter učitelje in druge magistratu opozicijske osebe tožiti in črniti. Če tudi je Jurij Bonin pri magistratu najbolj priljubljen, vendar se nadejamo, da tudi njemu uže na steno rojanske šole roka piše „mene tekel.“

Z Vrdele 24. oktobra.

„Slovenski narod“ in „Soča“ opominjata zaradi novih volitev v mestni in deželni zbor tržaške Slovence, in posebno nas okoličane, ker dobro vesta, da je naša okolica zelo pomenljiva in velevažna tudi mestnim Slovincem, ki se morejo z nami popolnem združiti, ker skupno smo močna stranka.

Naše politično društvo „Edinost“ že dolgo dela na to, da bode čast in zmaga tržaških Slovencev na volilnem polji. Ker pa ne moremo upati, da bi slovenska stranka z lastnimi kandidati zoper „Progresso“ v mestu zmagala, zato je odbor „Edinosti“ stopil v dogovore s patriotskim društvom, da bi ono v III. razredu 2, in IV. razredu 4 slovenske kandidate postavilo. Naša dolžnost je tedaj pomagati, da vsi slovenski volilci omenjenih razredov volijo po listnici patriotskega društva.

V okolici imamo tudi 2 okraja prazna, v II. okraju, žalibog, je velika agitacija za g. Mauronerja! Rocolci — Kadinčani in Lonjerci! ako vi glasujete zanj, niste vredni, da imate volilno pravico, da z njo svoje in narodne koristi upravljate. Odbor „Edinosti“ vam postavi vrlega kandidata, ki ga vi dobro poznate, g. Nadliška, Vaša deputacija ga je prosila, naj sprejme volitev v vašem okraju. Volite tedaj te-

ga vrlega moža i ne poslušajte zapeljivcev, ki vam družega silijo.

V našem okraju nemamo nasprotne agitacije in lahko zmagamo, ker vrli naši možaki dobro vedo, kaj je njim in vsej okolici v čast in blagost.

Ivanski rodoljubi.

Politični pregled.

Državni zbor se je odprl 19. t. m. finančni minister mu je predložil proračun za leto 1877, iz katerega vidimo, da bode 27 milijonov pritrnanjkave. To je jako žalostno, kam pridemo, če leto za letom delamo dolgove!

Predloži se zboru tudi nova postava o davkih, po kateri bi bil dohodek do 600 gl. davkov prost, na večje dohodke pa bi se nalagalo toliko, da se pokrijejo vsakoletni državni troški.

Poslanec dr. Vošnjak je interpeliral ministerstvo, kake politike se drži o turškem vprašanju; radovedni smo na odgovor, katerega pričakujemo danes.

Madjarski študentje v Peštu so zgubili glavo, če so jo kedaj imeli; sklenili so turškemu poslancu napraviti bakljado, ker Turki so tisti narod, ki nosijo kulturo na zapad. Svét se je res — vsaj na Madjarskem — na robe obrnol.

Premirje z Srbi in Črnogorci na enej, in s Turki na drugej strani, sklenjeno je na zahtevanje ruske vlade za šest tednov, dvomimo vendar, da bi to premirje prineslo mir — brez silne vojne nij mogoče zmotati zapredenih stvari na Turškem; dokler bode v slovanskih deželah gospodaril Turek, ne more i ne sme biti miru.

Vesti iz Črne gore donajajo slavne zmage. Derviš paša je bil pri Medunu strašno tepen, 2000 Turkov, mej njimi dva paši, so mrtvi obležali; Črnogorci so napali Turke v taborji, vse jim pobrali ter jih tija do Spuša podili; trdnjava Medun se je udala na milost i nemilost, tudi trdnjava Nikšič čaka enaka osoda, ako še te dni pomoči ne dobi. Muktar paša je v progli i težko uide Črnogorskim jagatanom. Obkolili so ga, streljajo na njegovo vojsko ter so mu za hrbtom most podrli.

Morebiti je vničen uže, ko pridejo te vrste bralcem v roke.

Na Srbskem je vojna sreča opotočna, zdaj so Turki, zdaj Srbje na dobičku, odločilnega boja še nij bilo.

Rumunci i Grki se na vso moč pripravljajo na vojno zoper Turke i Rusija je vsak dan pripravljena prestopiti z silno armado na turško zemljo. Turški voz se mora mečem presekat.

Vstaški vodja Despotovič je vzel turško mesto Petrovac.

Ta teden so turške vojaške drhali zopet na več krajih na Dalmatinsko prihrule, veliko živine uplenile, eno hišo zažgale, dva moža nevarno in eno ženo lahko ranile. —

Taka je turška kultura, katero madjarški golobradci toliko povzdigujejo.

Krajna imena v tržaški okolici.

(Dalje).

10. *Vrdela*. Pod tem imenom razumevamo okoličani le vas na hribčku pod grižo, od katere je pozneje ves okraj dobil uradno ime: *Vrdela* — *Guardiella*, medtem ko imajo domačini za razne kraje tudi razna imena. Lahki razlagajo to ime iz *guardia* — straža, češ, da je bila nekdanj na *Vrdeli* mala straža — *guardiella*. Še neumniša je ta-le razlaga: Na *Vrdeli* je bila o času vojske straža in z nasprotnega hriba, menda s *Kadina*, klicali so začudjeni ljudje: *guardèla*, — glejte jo! — Pustimo pri miru stražo, če je kedaj bila na *Vrdeli* ali ne, in pogledimo si besedo samo. Prvič diminutivne oblike *èla* pri tej besedi italijanščina ne pozna; drugič: tudi imena *guardia*, *guardare* itd. niso izvorno italijanska, temveč iz nemškega: *gewahr*, *gewahren*, kakor sploh skoro vsa imena, ki se začenjajo z *gu* n. pr. *guerra*, vojska iz nemškega *gewehr*; *guancia*, lice iz nemškega *wange* itd., kar jih ni iz latinskega. Ime *Vrdela* pa ima prav slovensko koreniko in obliko, kajti v srbskem narečju *vrdati* pomenja: *viseti* in na Srbskem, v Truški gori so vasi: *Vrdnik*, *Vrdnika*, *vrđniška kula* — kraji na višini, na hribu. *Vrdela* je na visu, na hribu in zato se govori in piše: na *Vrdeli*, z *Vrdele*, ne pa: v *Vrdeli*, iz *Vrdele*. Stara *Vrdela* ima toraj staro slovensko ime, iz katerega je pozneje laška kancelija po laškem kopitu skrpala svojo: *Guardiella*. Da oblika *Guardiella* mora biti iz novejšje dobe, pričajo tudi ne prav stari cerkveni spominki, na katerih beremo: *Vardula*, *Vardulensis*; celo nad vratmi nove cerkve, ki je bila sezidana leta 1858, se bere: *Vardulensium*. Teda je ne *Guardiella*, ampak *Vrdela* je prvotno in pravo.

II. V srednji okolici.

1. *Katinara*. Tržaški magistrat piše: *Catenara*, češ, da se kraj tako zove zaradi verige (*catena*) ki je pri ondašnji mitnici; ali, da je „veriga“ dala kraju ime, nikakor ni verjetno. Dr. Kandler, ki je vsa okoliška in še druga slovenska imena razlagoval iz latinščine in laščine, izpeljuje to ime neki iz celtiškega: *gat* — gozd, kar tudi ne gre. Pokojni baron Zanchi je ime *Katinara* izpeljeval iz svojega priimka „de Cattò,“ češ, da ko je njegova rodovina iz Lombardije prišla v to deželo, dobila je v last kraj, ki se je po njej imenoval „Cattinara“ — *Cattinara*. — Mi pa trdimo, da ime *Katinara* je slovensko in to dokažemo ne le filološko, temveč tudi historično. *Katun* pomenja v srbskem: *ovčji stan*, kraj, kjer *poleti ovce molzejo*, v staroslovenskem pa: *vojaški stan ali tabor*. U je v ljudski govoricu oslabel v *i* (kakor tudi *a* v *e*: *Ketinara*, *Četnara*) in celo izpadel; *ara* pa je prava slovenska oblika, prim, *košara*. Ime

Katinara po tem takem pomenja: *ovčji stan* ali *vojaški tabor*. Pokojni nesrečni *Nadlišek*, kakor nam sporoča čestit prijatelj, pripovedoval je o tem tako-le: Tam, kjer je zdaj *smodnišnica* (*polveriera*) bil je nekdanj takov grad kakor nad *Dolino* in pri zidanju *smodnišnice* so našli mnogo starega zidovja, pa tudi kosti človeka s turško sabljo; v tem gradu so se prebivalci branili pred sovražniki, posebno pred Turki in so zažigali krese. Ta pripovedka bi razjasnjevala in potrjevala pomen: *vojaški tabor*.

(Dalje prihodnjic).

Domače stvari.

Grški kralj *Jurij* se je pripeljal v nedeljo zvečer z brzovlakom v Trst s tremi svojimi sinovi, spremljeval ga je knez *Ipsilanti*. V ponedeljek je obiskal več znamenitih zavodov in mesto, bil je v *Hôtel de la Ville* popoldan banket, katerega so se vsi bogati tu bivajoči Grki udeležili, vtorek zjutraj se je odpeljal po železnici v Italijo v *Brindiži*, kamor je njegov parnik iz Trsta v nedeljo zjutraj odplul.

Častni meščani. Iz letošnjega imenika volilcev prvega razreda pozvedujemo, da častni meščani tržaški so sledeči gospodje: *Baron Aleksander Bach*, grof *Maksimilijan O' Donnel*, vitez *Anton Schmerling* in vitez *G. Toggenburg*.

Meščanstvo v Trstu dober kup. Pretekli teden je bila seja mestnega svetovstva, da bi nekaterimi progresivne stranke podelili očetje meščanstvo; ko so se zvedele nakane *Progresistev*, niso hoteli priti k seji, vspeh je bil ta, da progresisti zaradi premalega števila, niso mogli sklepati.

Magistratova stranka je baje hotela mnogim svojim privrženikom podeliti meščanstvo, da bi pri prihodnjih volitvah zmagali, pa kakor se vidi, zmagati bode gotovo patriotske stranke in popolni propad magistratovega sistema. Čas bi bil nje, da se stvar preobrne, da pridejo drugi zmožni možje na krmilo, da ne bodejo „*alla Hermet et consortes*“ z denarjem ubogih davko plačevalcev upravljivo gospodarili ter delali mestni blagajni velikanski deficit, katerega bode silna muka plačati.

Koliko tržaški magistrat za dac na mesec denarja potegne; to je: za vino, pivo, žganje in meso. Pretekli mesec je prišlo v mestno denarnico sto tri in sedemdeset tisoč 532 gl. 81 kr. Drugega davka od zemljišč pa 174,434 gl. vsega skupaj tristo sedem in štirideset tisoč 966 gl., potem Lah tako upravljivo denar trosi.

Turške nakane. Helenski kralj je imel namen na Grško skoz Trst popotovati, njegov parnik ga je mesec dni čakal tukaj, ali kar naglo se je ves načrt preobrnil. Konji in druge reči, katere so se naložile na njegov parnik, izložile so se preteklo

saboto zopet na suho, da ide po železnici v *Brindiži* na laško, kamor se je tudi kralj odpeljal. Predno pa je kr. parnik odplul, prijadrala je ruska vojna ladja „*Craysir*“ v Trst iz *Smirne*, za katero pluje še 6 vojnih ladij, ker so Turki nameravali vsled sovražnega postopanja grškega kralja na plavnem morji zasačiti in se maščevati.

Ruske vojne ladije, katere so bile v Trst namenjene, ustavile so se v jonskem morju, da kralja pričakajo, kamor je tudi „*Craysir*“ iz Trsta v ponedeljek odjadral.

Ruska ladija. Pr. ted. (23.) došla je v Trst ruska vojna barka s 167 možmi in 7 topovi, streljanje je bilo veliko. Denes je strašan „*vihar*“ (burja na morji): imela je ravno ta barka nesrečo, odtrga se maček iz zemlje in gnalo jo je notri do *Pirana*; zgodila se nij nobena nesreča. Ta teden pa še pričakujemo drugih 6 ruskih vojnih bark.

Resna beseda roditeljem rojanskega okraja! Bliža se čas, ko bo treba otroke v šolo vpisovati, zatoraj, roditelji, kateri otroke v *Rojan* v šolo pišiljate, pozor! Skrbite, da boste pri vpisovanju svoje otroke le v slov. *novi III.* razred vpisovali. V tem novem *III.* slov. razredu, ne menite pa, da se bodo otroci le slovenski učili, ampak učili se bodo tudi italijanskega in morda pozneje v *IV.* tudi nemškega jezika, a to vse na podlogi slovenskega jezika, učitelj bo namreč z otroci slovenski govoril, kadar jih bode podučeval, in le tako je mogoče, da se otroci kaj navadijo, ako umevajo učitelja kadar jim kaj pravi, ali jih podučuje; nasproti pa, ako začne kar precej učitelj v ptujem jeziku govoriti, otroci ga ne umejo, z veliko težavo se uče, in na zadnje, ako se tudi na pamet kako malenkost nauče, kakor hitro šolo popuste, v kratkem se jim vse izkadi. Da je temu tako, poprašajte otroke, kateri so še pred dvema letoma v *Boninov* tretji laški razred hodili, kaj se vedo od vsega, kar so se tam učili? nič, gotovo še manj od tistih, kateri so le drugi slov. razred končali. Ako bi se pa bili tudi v *III.* razredu v materinskem jeziku učili, vspeh bi bil sedaj ves drugačen.

Sedaj pa boste imeli tudi *III.* razred v domačem jeziku — zato pa se ne dajte zapeljati priliznjenim besedam slaboznanega *Bonina*, on bo gotovo na vse kriplje delal, da v italijanski razred obilo obiskovalcev dobi; in morda, ko vam te vrstice v roke pridejo, osoda se roj. šole uže določi, kajti povedalo se nam je, da te dni pojde *Bonin* po hišah, da otroke vpiše za ta ali uni razred. — In ako bi se primerila, da se je dal ta ali uni zapeljati, in da je otroka v italijanski *III.* razred vpisal, ta naj ide precej prvi dan, ko se šola prične, v šolo, ter otroka iz italijanskega razreda vzame in ga v slov. vpiše. — Vam je vaša deca na srcu, sedaj imate čas in priložnost jo odtegniti potujčevalni sili, ako ne, zapomnite si, da boste morda davno uže v grobu trohneli, pa vas bodo vaši otroci še kleli, ker ste jih

potujočevalcu izdali. Oni odlični možje pa, kateri so se za narodno šolo potegnili, naj prideto delo pomagajo dovršiti s tem, da vplivajo na roditelje, naj otroke, le v slov. III. razred pošiljajo, kajti le, ako bi italijanski razred obiskovalcev ne imel, spremeni se nepotrebni III. italijanski razred v potrební IV. slovenski.

Ako bode znani Bonin tudi sedaj intrigiral in italijansko propagando delal ter mir kalil in razdvoj v srenji napravljaj, vedite, da je zarad njegovega vedenja uže vlada željo izrekla, naj se premesti — toraj ako bo proti narodu delal, ako bo on vašim pravičnim željam nasprotoval, tudi vi rok križem ne držite, saj odprta vam je pot do namestništva, katero ima vendar še toliko moči, da premesti učitelja, za katerega srenja ne mara.

Lahonsko krivopisje. Lasjé vstajajo človeku po koncu, ko pregleduje tržaški volitven imenik in vidi skoro vsa slovenska imena spakedrana po lahonskem krivopisju. Pa tudi pri tem ni nikake doslednosti, tako n. pr. za č služijo: c, g, ch, tsch, z, zh in nekatera imena s tem ne dobé le druge oblike, temveč se tudi drugače izgovarjajo, n. pr. Zock za Čok, Chiaz za Čač itd., kar prinese lahko še velike zmešnjave. Dobro bi bilo, da bi se drug. krat dotični volilci oglasili in zahtevali, naj se njihova imena pravilno vpišejo. Za letos je to vže prepozno. Pri tem ne moremo zamolčati, da so nekteri Slovenci pri nas, sicer odlični in dobri narodnjaci, ki svoja slovenska imena pišejo po laškem pravopisu, kakor so videli da jih pišejo Lahi v šolah in v uradnih. To nikakor ni prav; slovenska imena naj se tudi vselej slovenski pišejo!

Čudna prikazen. Edina reč, ki nas je pri pregledovanji volilnega imenika nekoliko razveselila, bila je ta, da se v njem spet enkrat uradno rabi beseda „territorio“ (okolica), ki je bila nekaj let sem pregnana iz uradnih spisov magistratovih. Menda je prišla v imenik le po pomoti in če je res tako, videli jo bomo v „popravljenem“ imeniku gotovo spet nadomeščeno z besedo „campagna“ (dežela). Na besedi sicer ni veliko ležeče, pa vendar naznanjamo to ne navadno prikazen.

Pobila se je neka žena v sredo zjutraj ob 3 uri na novi cesti, ko je z senenega voza, čez most v grapo padla, ki ga je burja prevrgla. Nesli so jo v bližno hišo, kamor so v hipu zdravnika pozvali.

Razne stvari.

Grki so se zbudili, pokupili so po Trstu vse puške, ki so jih judje še v zalogah imeli bodi si nove ali stare, samo da je za boj pripravno ki bode od njih strani Turčinu veljal.

Sreberno morje. V Danimarki so zapazili na enej ladiji, katera je 7 let po atlantiškem ocejanu plula, da ima spodnji del, ki je z bakrom nabit, močno posrebrjen. Ladija je namreč prišla v ladijodelnico, da jo popravijo na spodnjem delu. Ostrgali so belo stvar od kakra in ta ostrgana stvar je vrgla 10 odstotkov čistega srebra. Stvar nij izmišljena, ampak gola resnica; učenjaki so sprevideli, da veliki ocejan ima nad šest in trideset milijonov centov srebrnine v sebi.

Nevarna kača na ladiji Pretekli mesec je priplul angleški parnik „La Surprise“ od afrikanskih pokrajin. Ladija je bila noločena z volno in kožami. Najhujša kača v Afriki je ušla in se skrila v volno pod krov, kder je bila prej na krovu v posebnem zaboju. Debela ko najdebeleje človeško stegno, ni se prikazala na dan ves čas vožnje do Londona. Ker je pa na vsaki ladiji obilo podgan in miši, pokončala je, ne le vse miši in podgane, ampak tudi mačke, ter jih pojedla. V Londonu so jo z veliko težavo ujeli na ladiji.

Koliko je študentov na vseučiliščih, kaže tole: v Strasburgu 720 — Berlinu 1824 — Göttingnu 991 — Gradcu 930 — Hallu 989 — Heidelbergu 534 — Jeni 442 — Insbruku 633 — Kilu 199 — Königsbergu 623 — Lipsiji 2047 — Mariboru na Nemškem 409 — Monakovem 1145 — Münstvu 470 — Pragi 1844 — Tübingnu 827 — na Dunaji 3228.

Nesreča na morji. V ameriškanskih listih se bere o velikej nesreči, katera je zadela ribško brodovje v mrzlem morji, ko so bili na lovu največjih rib somov. Izmed 14 ladij rešili ste se samo dve in ste srečno v San Frančisko prijadrili, drugih dvanajst se je potopile in le malo ljudi se rešilo.

Otroka z dvema glavama porodila je 34 let stara delalka, kakor „Politik“ piše, v Polznu, ki pa je le malo ur živel.

Slovenska knjiga za trgovce z lesom in ogljem pod naslovom: „Kazala za določenje telesnine okroglega, obtesanega i rezanega lesa, potem oglarskih kop,“ je ravno kar izdalo koroško gozdarski društvo v Celovcu. Ta knjiga, izdelana v pisarni gozdarskega nadzorništva Hüttenberškega društva za pridelovanje železnih tvarin v Celovcu ima namen, našim slovenskim trgovcem z lesom pripomoči k izvrševanji računov, pri lesotrstvu potrebnih. Pregled te knjige nas je prepričal, da je v resnici jako koristna, in da vsacemu, kateri se s kupovanjem ali prodajanjem lesa peča, (metrične) mere izračunjene tabele, kažejo telesnino v kubikmetrih raznovrstnega kupčijskega lesa. Všeč bode gotovo tudi kazalo za določenje telesnine oglarskih kop. Knjigi je dodan natančni poduk, kako da se tabele rabijo in na kak način da se stoječe oglarske kope merijo. Ker do sedaj jednake knjige v slovenskem jeziku nismo še imeli, je Slovencem koroško gozdarsko društvo z izdajo te knjige gotovo ustreglo. Mi priporočujemo tedaj to knjigo našim lesotrgovcem? cena knjige, obsegajoče 108 strani, je zmerna: 1 iztis velja samo 80 kr. V Ljubljani je knjiga na prodaj pri c. kr. kmetijskej družbi.

Vino na prodaj.

V ulici Acquedotto št. 10 (Consum Magazin) prodaja se vsakovrstno vino na debelo, najmanj po polu vedra, po najnižej ceni ter se pošilja naročnikom v sodeih na dom. Kdor jemlje za svojo rodovino vino na dom, naj se obrne na omenjeni magazin, gotovo bode zadovoljin s postrežbo in blagom.

Prijatelji dobre kaplice, pozor!

„Pri razgledu nove luke.“

Na Greti je prevzel podpisani krčmo pri Križmanu v svojo last, ter si jemlje čast, slavnemu občinstvu naznaniti, da bode vedno imel izvrstna vina, dobro kuhinjo in točno postrežbo, ter se slavnemu občinstvu gorko priporoča.

F. Tiber.